

COP29
Baku
Azerbaijan

Yaşıl dünya naminə həmrəy olaq!

"...Azərbaycan bərpaolunan enerji sahəsində böyük nailiyyətlərə imza atıb. Biz ən böyük Günəş Elektrik Stansiyasını - 230 meqavat gücündə stansiyasını istifadəyə verdik. İndi isə 240 meqavatlıq külək elektrik enerjisi stansiyası ilə bağlı işlər yekunlaşır və tezliklə biz 240 meqavatlıq Günəş Elektrik Stansiyasının açılışını edəcəyik. Üçüncüsü isə bp tərəfindən inşa ediləcək. Bp tərəfindən inşa olunan Günəş Elektrik Stansiyası buraya yaxın yerləşən Cəbrayıl rayonunda tikiləcək... Naxçıvanda 500 meqavat gücündə Günəş Elektrik Stansiyası ilə bağlı planlarımız var". Bu fikirləri Prezident İlham Əliyev Şuşada 2-ci Qlobal Media Forumunun açılış mərasimində bildirib.

Günəş enerjisi bərpaolunan enerjinin ən perspektivli və böyük potensiala malik olan növüdür. Günəş texnologiyaları günəş şüasını fotovoltaik (PV) panellər və ya günəş radiasiyasını cəmləşdirən güzgülər vasitəsilə elektrik enerjisinə çevirir. Günəş enerjisindən elektrik enerjisi əldə etmək məqsədilə günəş panellərindən, isti-

kömür və digər yanacaq ehtiyatlarından çoxdur. Onun yalnız 0,0125 faizindən istifadə etməklə bugünkü dünya energetikasının bütün ehtiyaclarını ödəmək olardı. Bəs günəş enerjisindən istifadənin üstünlükləri nədir? Birincisi, günəş qurğuları işləyən zaman parnik effekti yaratmır, hava çirklənmir, istilik aşağı atmosfer qatlarına yayılmır. Bu enerjinin yalnız bir çatışmazlığı var ki, o da atmosferin vəziyyətindən, günün və ilin vaxtından asılı olmasıdır. Mütəxəssislərin hesablamalarına görə, günəş energetik qurğularının 50-ci enliklərdən cənuba doğru yerləşən regionlarda istifadəsi olduqca əlverişlidir. Azərbaycanda isə 300 günəşli və 270 küləkli gün olduğundan regionda Günəş energetikasının inkişafı da perspektivli hesab edilir.

Dünyada günəş enerjisinin elektrik enerjisinə çevrilməsi təcrübəsi geniş yayılıb. Bu, inkişaf etmiş ölkələrdə energetikanın əsas istiqamətlərini

nı tam ödəmək üçün kifayət deyil. Azərbaycan da bu işə töhfə verir. Artıq onuncu dəfədir ki, Bakıda Cənub Qaz Dəhlizinin Məşvərət Şurasının iclası keçirilir. İclasda Azərbaycan və Avropa İttifaqı sədrlik edir. Həmin tədbirdə müzakirə olunan mövzulardan biri də

Azərbaycan günəş enerjisi baxımından perspektivli ölkədir

lik və isti su təminatı üçün isə günəş kollektorlarından istifadə edilir.

Günəş panelləri vasitəsilə müxtəlif gücdə elektrik stansiyaları quraşdırılır. Bu panellər evlərin damlarında da quraşdırıla bilər. Beynəlxalq Bərpa Olunan Enerji Agentliyinin (IRENA) hesabatına əsasən, 2020-ci ildə dünyada günəş elektrik stansiyalarının ümumi qoyuluş gücü 714 GVt (24,3 faiz) təşkil edib, yeni istifadəyə verilən günəş elektrik stansiyalarının gücü isə 127 QVt olub. 2020-ci ildə dünyanın ən böyük bərpaolunan enerji mənbələri bazarı olan Çində 49 QVt, ABŞ-da isə 15 QVt gücündə günəş enerjisi stansiyaları quraşdırılıb. Dünyada günəş enerjisi gücünə malik olan ölkələrin ilk beşliyi sırasına Çin, ABŞ, Yaponiya, Almaniya və Hindistan daxildir.

Günəş işığından alınan günəş enerjisinin Yer səthinə düşən miqdarı bütün neft, təbii qaz, daş

dən biri sayılır. 1997-ci il Kioto razılaşmasına əsasən, Avropa Birliyi və ABŞ-da alternativ enerji mənbələrindən istifadə etmək üçün güclü stansiyaların tikintisinə başlanılıb. Hazırda dünyanın 70-dək dövlətində, məsələn, ABŞ (600 MVt), Fransa (100 MVt), İsrail (100 MVt) və Türkiyədə (50 MVt) günəş elektrik stansiyaları fəaliyyət göstərir. Onların istehsal gücünün artırılması məqsədilə perspektivli layihələr hazırlanıb.

Qeyd edək ki, günəş stansiyalarının effektivliyi ölkənin təbii iqlim şəraitindən və coğrafi mövqeyindən də asılıdır. Belə ki, bir il ərzində bir kvadratmetr yer səthinə düşən günəş enerjisinin miqdarı ABŞ-da 1500-2000 kVts, Rusiyada 800-1600 kVts, Fransada 1200-1400 kVts, Çində 1800-2000 kVts və Azərbaycanda 1500-2000 kVts təşkil edir. Bəzi dövlətlərdə günəş enerjisindən istifadə "70 min günəşli dam", "Milyon dam" və "Yüz min dam" adlanan Dövlət proqramları çərçivəsində həyata keçirilir. Dünyada günəş batareyası ilə işləyən ən böyük elektrik stansiyası ABŞ-ın Nevada ştatındadır.

Bu gün Avropa şirkətləri bərpaolunan enerjiyə külli miqdarda vəsait sərf edir, lakin bu, dünyanın və Avropanın ehtiyacı

"yaşıl enerji" ilə bağlıdır. Dövlət başçısı Şuşa Forumunda deyib: "Biz sinerjinin tərəfdarıyıq. Yəni bir işi görüb, digərini görməsək, bu, mümkün olmayacaq. Burada şüurlu yanaşma və həm istehsalçı, həm tranzit, həm istehlakçı ölkələr arasında maraqların balanslı olmalıdır". Bu elə COP29-un da əsas mövzularından biridir.

Azərbaycan günəş və külək enerjisi stansiyalarının tikintisində bu sahədə böyük təcrübəyə malik olan "Masdar", "Acwa Power" şirkətləri və bp ilə əməkdaşlıq edir. Ölkəmizin böyük potensialı var. Ən əsas problem istehsal edilən bərpaolunan enerjinin saxlanma şəraiti ilə bağlıdır. Burada bir növ nəhəng bir batareya şəklində saxlanma yeri olmalıdır ki, bununla bağlı "Acwa Power" şirkəti ilə saziş imzalanıb. Azərbaycan bu layihələrin həyata keçirilməsi üçün sərmayə yatırır, eyni zamanda əlavə sərmayə də cəlb edir.

Ölkəmizdə 2027-ci ilin sonuna qədər 9 günəş və külək elektrik stansiyası istismara verəcək ki, onların da potensialı 2 qıqavata bərabərdir. 2030-cu ilə qədər daha 10 külək və günəş elektrik stansiyası tikiləcək. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycan "yaşıl enerji"ni ixrac etmək üçün də fəal çalışır.

Avropa üçün təbii qaz təchizatçısı olan ölkəmiz həm də "yaşıl enerji" təchizatçısı olacaqdır. Mütəxəssislər deyir ki, Azərbaycan günəş enerjisi baxımından da perspektivli ölkədir.

Zümrüd
QURBANQIZI,
"Respublika".